

Sermaye, vergilendirmeyi iyi bilir

Başlıkta bir hata yok. Sermaye, vergilendirilmemeyi iyi bildiği kadar vergilendirmeyi de iyi bilir.

Ama buna geçmeden önce şu MTV meselesine tekrar dönelim. AKP iktidarı, vergi paketinde iki geri adım attı: MTV artış oranlarını düşürdü, GV üçüncü dilimine karşılık gelen oranı yüzde 27'de tuttu. Kurumlar Vergisi'ndeki 2 puanlık artışı ise, finansal kurumlara özgü olmaktan çıkarıp bütün sermaye şirketlerine yayarak (ki bu daha doğrudur), bu geri adımları biraz telafi etti. Böylece kendi iktidarı döneminde sermayeye yaptığı büyük vergi indirimlerinde küçük bir geri dönüşe mecbur kalmış oldu.

Bu adımlardan MTV ile ilgili olanı büyük müjdeyle ve genellikle yanlış habercilikle duyuruldu. Duyuru biçimi genel olarak, "MTV zammı yüzde 40'tan yüzde 25'e düşürüldü" biçimindeydi. Cumhuriyet'in ekonomi sayfasının haberi de (14 Ekim 2017) eksik ve hatalıydı. Ekonomi kanalı Bloomberg, 16 Ekim Pazartesi tarihinde bile, 1300 cc altındaki araçların vergisinin yüzde 15 artacağını duyurabiliyordu. Buna karşılık, yeni tarifenin bundan böyle silindir hacmine göre 9 dilimli ama bu dilimlere karşılık gelen değer esasları da dikkate alındığında 20 basamaklı olduğunu tablolastırarak doğru habercilik yapan Hürriyet'ten (29 Eylül, 10 ve 14 Ekim) Neşe Karanfil, Hacer Boyacıoğlu ve Emre Özpeynirci'yi, ekonomi gazeteciliğinin hakkını verdikleri için kutlamak gerekir. Basın emekçilerinin, hem kendi mesleklerine hem de okuyucuya karşı sorumlulukları vardır ve bunu yerine getirmek için emek harcamaları gerekir.

Kısacası, MTV artış oranları önceki teklifte yüzde 40-54-68 biçimindeyken, şimdiki tasarıda yüzde 15- 25/26- 37,5/38 -50 olarak belirlenmiştir. (Bu arada dikkat: MTV oransal/nispi bir vergi değildir, yıllık belirlenen sabit miktarlar üzerinden alınır; buradaki oranlar, bu miktarlardaki artış oranlarıdır. Giderilmemiş olan bir kafa karışıklığı ise, sanki 2017'de araç sahibi olanların 2018'den itibaren geçerli olacak yeni zamlı miktarlardan kurtulacağı biçimindedir. İkinci karışıklık da, 4 yaş ve üstü araçların MTV miktarlarının aynı oranlar dahilinde arttırılıp arttırılmayacağı üzerinedir.)

Yeni tarifeden bakılırsa, 1-3 yaşa arasındaki araçlarda 2017 yılında uygulanan MTV miktarında, 1300 cc altındaki araçlar için, vergisiz değeri 40 bin TL'yi aşmıyorsa yüzde 15, 40-70 bin TL arasındaysa yüzde 26 ve 70 bin TL üstündeyse yüzde 38 artış öngörülmüştür. 1301-1600 cc arasındaki araçlarda da aynı üçlü değer basamaklarına göre benzer artış oranları

öngörülmüştür. İzleyen silindir hacimlerinde ise, iki basamağa bölünmüş değerlere göre yüzde 37,5 ve yüzde 50 artış oranları uygulanacaktır. Buna göre, 20 basamaktan sadece birisi (ilki) için yüzde 15 oranı ve ikisi için yüzde 25 artış oranı geçerlidir. Diğer 17 basamak yüzde 37,5 ve 50 oranlarında artışa konu olmaktadır. Yüksek artışa konu olanların hepsi de lüks araçlar değildir. Geçen yazımızdaki örneği yeni duruma göre değiştirerek tekrarlayalım: 1600 cc'yi aşmayan ama vergisiz değeri 70 bin TL'yi aşan bir popüler araç sahibi yüzde 50 MTV artışına konu olurken, tarifenin en üst basamağında 4001 cc üzerindeki bir lüks araba eğer vergisiz değeri 475 bin TL altındaysa yüzde 37,5'lik (eğer bu değeri aşıyorsa yüzde 50'lik) MTV artışına tâbi olacaktır!

Tekrar edebiliriz: Bir olağan mülkiyet vergisini bir gerçek servet vergisi gibi uygulama olanağı yoktur. Özellikle de böyle bir derdi olmayıp da sadece vergi gelirlerini arttırma amaçlı olan girişimler, yeni vergi yükü çarpıklıklarına ve vergilendirdikleri ticari ürünlerin piyasasında olumsuz yan etkilere neden olacaktır.

Bu saptamamız, Türkiye'de sürekli bir bozulma eğilimi içinde olan servet dağılımını düzeltici yönde yıllık yani sürekli bir servet vergisi uygulamasına gerek olmadığı anlamına gelmez. Ancak bütün taşınır ve taşınmaz servet unsurlarını iyi-kötü içermesi ve belirli bir artan oranlılığa sahip olması gereken böyle bir değer esaslı vergiyi uygulama niyet ve iradesini sermaye iktidarlarından beklemek ham hayaldir. Meclis içi mevcut muhalefetten beklemek de zor olabilir; ama bu partilerin üye ve seçmenlerinin bunu parti yönetimlerinden talep etmek ve programlarına aldirmek hakları (ve hatta yükümlülükleri) vardır.

İktidar hedefi olması gereken anamuhalefet partisinin, diğer vergiler ve özellikle de ücretliler dışında pek ödeyen olmayan gelir vergisi (GV) konusunda da ciddi bir reform hazırlığının olması gerekir. Çünkü, kapitalizmin beşiği olan İngiltere'de İşçi Partisi'nin Corbyn liderliğindeki maliye programının (GV üst vergi dilimini bölerek vergi oranlarını arttırmak, özelleştirilen bazı kurum ve sektörlerde yeniden kamulaştırmalara gitmek gibi) gerisine düşmek, bir çevre ekonomisinin merkez-sol muhalefeti açısından dramatik bir gerilik sayılabilir. Özellikle de IMF iktisatçılarının bile artık gelir dağılımı bozulmalarının GV üst dilimlerinde bazı oran artışlarını gerekli kılabileceğini ve bunun ekonomik büyüme üzerinde olumsuz yansımalarının -eskiden düşünüldüğü gibi- olmayacağını artık kabullenmeleri gibi "derin" bir dönüşümden geçildiği günlerde!...

Gelelim başlığın ima ettiği konuya. Sermaye, üst gelir gruplarını adeta vergilendiriyormuşçasına üretim ve dağıtım kanalları kurar, bunları farklılaştırır. Ürünlerin çeşitlendirmesini, gelir gruplarına göre farklı kâr oranlarıyla satışa sunulmasını, benzer ürünlere farklı imajlar yüklenmesini, birebir aynı ürünlerin farklı semtlere göre farklı fiyatlarla sürülmesini öyle bir hassasiyetle uygular ki, adeta devletin boş bıraktığı bir vergilendirme alanını kendi çıkarları için özelleştirmiş olur.

Örneği gene otomobil alanından seçelim. Aslında düşük fiyatlı modellerde artık görece düşük kâr marjlarıyla çalışmaya zorlanan otomobil üreticileri (alt segmentlerdeki düşük kâr marjlarını opsiyon özellikler ve yedek parça/bakım hizmetleri üzerinden telafi etiklerini de unutmadan), konu lüks modellere gelince yüksek kâr marjlarıyla çalışırlar. Öyle ki, devletin MTV ile yaptığının çok ötesinde kazançlarını farklılaştırırlar. Lüks ve gösteriş tutkunları için bunun bir sakıncası yoktur, hatta sahip oldukları ürünü ne kadar yüksek fiyatla almış olduklarını sergilemek tutkusu, bu düzeneğin çalıştırıcı motorudur.

Lüks ürünlerde, mücevhercilik ve antikacılık ürünleri, lüks marka saatler, lüks yat ve kotralar, uçaklar, helikopterler, yalılar/villalar, herkesin ulaşamayacağı hizmetler (konaklama, lokanta ve seyahatlerde aşırı seçkincilik) ve benzerleri. Zenginler arasındaki gösteriş rekabeti, milyonluk araba fiyatları görece yetersiz kaldığından ve "seçkin" burjuvalar tarafından bu rekabet küçümsendiğinden dolayı, on milyonlarca dolarlık yatlarla ve uçaklara kaymıştır; malikâneler üzerinden rekabet ise eski bir geleneğin fazlaca dönüşmemiş bir biçimi olarak devam eder. Toplumda (ülke ve dünya ölçeğinde) gelir/servet dağılımı bozuldukça, varlıklının ömürleri boyunca yiyip bitiremeyecekleri ölçeklerde varlık yığmaları sürdükçe, rekabetin daha küstah biçimleri de boy verir. Lüks ürünler piyasası böylece her yıl katlanarak büyür.

Ama daha sıradan fanilerin dahi her zaman kurtulamadıkları bir tuzaktır bu. Eğer orta ve orta-üst gelirliilerinin oturdukları bir semtte yaşıyorsanız, oradaki perakende zincirlerinde yapacağınız alışverişin aynı zincirin daha mütevazı bir semtteki mağazasından yapılandan daha pahalıya geleceğini bilmelisiniz. Farkında olun veya olmayın, sermaye sizi ve oturduğunuz semtin sakinlerini vergilendirmektedir.

Devletlerin vergilemeyerek başıboş bıraktıkları vergileme alanları, sermaye tarafından özelleştirilerek vergilendirilir ve sermaye birikim süreçlerine ciddi bir katkı sağlar. Kapitalizmin mantığı ve düzeni böyle çalışır. Bu mantığın değişmeden sürmesinin götüreceği yer, Blade

Runner 2049 filminde (ilk filminden biraz daha kasvetli ve çarpıcı biçimde) görüleceği üzere, tam bir çevresel yıkıma eşlik edecek şekilde tek bir firmanın artık insanları da yapay olarak üreterek dünyaya ve "insanlığa" hükmetmesidir. Bu distopik geleceğin puslu siyah-beyaz atmosferi içinde bile film bize günümüz şirketlerinin (Coca-Cola ve Peugeot) "gizli" renkli reklamlarını sunmayı ihmal etmez.

Böyle bir geleceği istemiyorsak, kapitalizmi tarihe gömmekte acele etmeliyiz. Bazıları işe sermayeyi vergilendirmekle başlayabilir.

haber.sol.org.tr/yazarlar/oguz-oyan/sermaye-vergilendirmeyi-iyi-bilir-213677